

OmSorg

Handleplaner om sorg

"Når det der ikke må ske - sker"

Dette er Gladsaxes skoles retningslinjer og handleplaner for omsorg.

Kære læser

Handleplanen er udarbejdet, som en hjælp til at håndterer de svære situationer, der opstår i sorg og krisesituationer.

Kommentarer, forslag til tilføjelser eller ændringer modtages gerne og kan gives til skolens ledelse.

Med venlig hilsen

Gladsaxe Skole

Indholdsfortegnelse:

Relevante telefonnumre

Skolens status på omsorgsplanen

Følelser og reaktioner når børn sørger

Børns forståelse af døden

Handleplan ved forældre eller søskendes død

Handleplan ved alvorlig sygdom i klassen

Handleplan ved elevs død

Handleplan ved medarbejders død

Handleplan ved alvorlig ulykke med en elev i skoletiden

Når en elev belastes af forældres skilsmisse

Link, spil og hjemmesider

Tale er guld i mødet med børn i sorg.

OmSorg

Handleplaner om sorg

Relevante ressourcepersoner

Gladsaxe Skole:

- Skolepsykolog Sara Hedegaard 39 57 54 00
- Sundhedsplejerske Birgitte Døj og Hanne Hvidt 51 59 57 66
- Faglig leder Birgitte Schwaner 39 57 67 39

Socialforvaltning:

- Forbygge konsulent Jack Studsgaard 39 57 50 00
- Åben Anonym Rådgivning ved Familie Ungecentret 51 60 19 49

Eksterne ressourcer:

- Lægevagt: 44 53 44 00
- Hospital/ Skadestue Herlev: 44 88 44 88
- Psykiatrisk Akutmodtagelse Ballerup 38 64 50 03
- Ambulance: 112
- Politi: 39 69 14 48
- Kræftens Bekæmpelse: 35 25 75 00

Følelser og reaktioner når børn sørger

Ligesom voksne er forskellige, er børn det også. Derfor er der stor forskel på, hvordan et barn reagerer, når far, mor eller en anden nærtstående dør. Nogle børn græder meget, andre græder ikke. Nogle børn bliver stille og indesluttede, andre bliver urolige og vrede. Dette gælder også ved sorgprocesser i skilsmisser.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at et barn, som trækker sig ind i sig selv, har lige så stort behov for støtte som et barn, der giver udtryk for sine følelser på en mere direkte måde. Og at der ikke er nogle sorgreaktioner, der er mere rigtige end andre.

Når børn oplever, at sorgen bliver for stor, har de en naturlig evne til at leve sig ind i noget andet, simpelthen fordi de har mindre tolerance overfor stærke følelser end voksne har. Dette betyder dog på ingen måde at de har glemt sorgen. Men ved at slippe den gradvis hjælper det dem til bedre at tale om en så stærk psykisk belastning, det er at miste en mor eller far.

Et barn skal have lov til at være ked af det, men det er også vigtigt at støtte det i, at det stadig er i orden at være glad og have det sjovt- også selvom mor eller far er død. På sigt hjælper det barnet med at bearbejde sin sorg på en sund måde.

Eksempler på de almindeligste sorgreaktioner hos børn er:

- Angst for at miste den anden forældre.
- Mareridt
- Søvnforstyrrelser
- Tristhed, længsel, savn
- Vrede og opmærksomhedskrævende adfærd
- Skyld, selvbefejdelse og skam
- Koncentrationsvanskeligheder

Andre mulige sorgreaktioner:

- Regressiv adfærd
- Social tilbageskrækning
- Fantasier
- Bekymringer for fremtiden
- Spekulationer over årsag og mening
- Vækst og modning

OmSorg

Handleplaner om sorg

Børns forståelse af døden

Børns forståelse af døden hænger sammen med, hvor gamle de er. Det samme gælder for forestillinger, de gør sig i forbindelse med deres fars eller mors død. I store træk kan man opdele børnene i følgende grupper fra 2 – 18 år:

2 – 4 år:

Små børn opfatter ikke døden som endelig. De kan ikke forstå, at den døde far eller mor ikke vender tilbage. De føler sig forladt. Små børn stiller ofte vanskelige spørgsmål.

Kommer mor/far ikke snart hjem igen?

Hvor er mor/far?

Hvad laver mor/far?

Små børn kan plages af stærke skyldfølelser, som ikke altid er logiske. Et barn kan tro, at faderen eller moderen er syg, fordi de sagde "dumme far/mor".

5 – 9 år:

Børn i denne alder forstår gradvis, at døden er uigenkaldelig. Det er ikke usædvanligt, at de forestiller sig døden som en person. De tænker intenst over, hvordan det mon er at være død. Børn blander ofte fantasi og virkelighed sammen. Hvis de ikke får lejlighed til at se deres døde far/mor, kan de tro, at den døde ser lige så uhyggelig ud som eksempelvis døde og dræbte i en voldsfilm.

10 – 11 år:

Forholdet til døden begynder at minde om de voksnes. De forstår, at døden er uundgåelig. Børnene gør sig i den alder store spekulationer over, hvad der sker efter døden. Angsten for selv at dø er stor, og børnene har ofte vanskeligt ved at falde i søvn eller at sove.

12 – 13:

Børnene er ofte i stand til at beherske eller fortrænge deres angst – modsat mindre børn. Det er ikke usædvanligt at børn i denne aldersgruppe siger, at de ikke er bange for døden. Børnene er meget påvirkede af, hvordan de voksne i deres nærhed taler om døden. Fornemmer børnene at døden og talen om døden er tabu, holder de deres tanker for sig selv.

14 – 18:

Børnene er i en fase af livet, hvor de frigør sig fra hjemmet. Det gør det ofte ekstra svært at bearbejde tabet og sorgen. Mange føler, at dødsfaldet forhindrer dem i at leve og more sig som andre unge. De får dårlig samvittighed og undertrykker deres behov.

Reaktionerne spænder fra at spille høj musik – til den totale fornægtelse af sorgen. Har der været mange konflikter mellem barnet og den døde, kan det fremkalde stærke minder, som giver en dybfølt skyldfølelse. Tanker om selvmord for at genforenes med den døde kan forekomme.

OmSorg

Handleplaner om sorg

Handleplan ved forældre eller søskendes død

- Får ansatte viden om et dødsfald orienteres skoleledelsen eller faglig leder, inden skal man sikre at informationen er korrekt.
- Årgangsteamet, SFO, klub og andre relevante personer eller institutioner orienteres af skoleledelsen. Herunder skal der være fokus på søskenderelationer.
- Andre berørte lærere/pædagoger orienteres.
- Klasseteam/pædagoger og skoleledelse/institutionsledelse drøfter, hvem der kontakter hjemmet, hvem der er barnets kontakt voksen hvis ansvar, er at bevare den langvarige opmærksomhed på elevens sorg og krise. Situationen afgør om henvendelsen til familien i første omgang foregår pr. telefon, eller om man opsøger forældrene på bopælen.
- Ved kontakten med hjemmet drøftes, hvad de andre børn i klassen og deres forældre skal vide om dødsfaldet. Fra skolens side skal det videregives, at vi har behov for at give information videre til klassens børn, der næppe kan undgå at være berørt af hændelsesforløbet.
- Bisættelsen/begravelsen.
Forældrene/børnene skal spørges om deres holdning til elevens, læreres og pædagogers deltagelse i bisættelsen/begravelsen.
- Forældrene i den/de berørte klasser skal være opmærksomme på psykiske reaktioner hos børnene. Forældrene bør informeres om, at det er en god ide, at give sig tid til at tale om dødsfaldet med deres barn.
- Klasseteamet/pædagogerne drøfter, hvorledes barnet modtages i skolen igen. Det er vigtigt at barnet oplever at det bliver mødt med åbenhed. Det bør overvejes, om klassen skal skrive et brev til den pågældende klassekammerat.
- **Senere:** Det er en god ide, at tale om den afdøde med børnene fx ved højtider.

Handleplan ved alvorlig sygdom i familien

- Kontaktlærer tager løbende kontakt til familien
- Kontaktlærer har fokus på elevens trivsel, både på den korte og lange bane.
- Årgangen henviser familien til skolens psykolog og eller faglig leder.

Handleplan ved elevs død

- Får man viden om en elevs dødsfald orienteres skolelederen. Man skal sikre sig at informationen er korrekt.
- Årgangsteamet, SFO og relevante personer eller institutioner orienteres af skoleledelsen. Herunder skal der være fokus på søskenderelationer.
- Resten af personalet orienteres.
- Klasseteam/pædagoger og skoleleder/institutionsleder drøfter, hvem der kontakter hjemmet. Situationen

OmSorg

Handleplaner om sorg

afgør om henvendelsen i første omgang foregår pr. telefon, eller om man opsøger forældrene på bopælen.

- Barnets forældre orienteres om, hvad der skal foregå på skolen næste dag, blandt andet at der vil blive sendt et brev med alle elever hjem næste dag. Hjemmet får anledning til at sige, om der er noget de selv ønsker skal siges eller gøres. Der aftales et tidspunkt for næste kontakt.
- Bisættelsen/begravelsen. Forældrene spørges om deres holdning til elever, læreres og pædagogers deltagelse i bisættelsen/begravelsen.
- Der forberedes et brev til samtlige hjem på Gladsaxe Skole. Det er vigtigt at forløbet forklares – med al mulig hensyntagen – så alle får den samme forklaring og ikke kun rygter. Brevet beskriver samtidig hvordan dagen er forløbet, og hvordan de næste dage vil forløbe. Det skal også fremgå af brevet, at forældrene skal være opmærksomme på psykiske reaktioner hos børnene.
- Forældrene bør opfordres til, at drøfte hændelsesforløbet med deres barn.
- Hav en skærpet opmærksomhed på andre børns reaktioner, især søskendebørn. Søg vejledning hos skolens samarbejdspartnere, eksempelvis skolepsykologen.
- Hvis beskeden om dødsfaldet kommer i skoletiden, hejses flaget på halv stang inden mindehøjtidelighed i aula. Klasse teamet er ansvarlig for at informere om og drøfte dødsfaldet i klassen. Så vidt muligt deltager SFO i denne information-/drøftelse. Under alle omstændigheder skal klasse teamet orientere SFO om forløbet af orienteringen/ drøftelsen. Efterfølgende er der mindehøjtidelighed i aulaen med mindeord, 1 minuts stilhed og sang/salme (en som alle kan synge. Eks. "Om lidt bliver her stille"). Aulaen skal være udsmykket til lejligheden. Eksempelvis levende lys.
- Kommer meddelelsen uden for skoletiden, anvendes planen den følgende dag.
- Resten af dagen er klasse teamdag.
- Sker der et dødsfald i en skoleferie afvikler SFO en lignende handleplan. Umiddelbart efter ferien sker der en samlet orientering af skolen.

Senere: Det er vigtigt, at vi i de berørte klasser, med jævne mellemrum husker, at tale om barnet fx ved højtidere og mærkedage.

Handleplan ved medarbejders død

- Får man viden om et dødsfald orienteres skoleledelsen.
- Personalet orienteres. Mindehøjtidelighed. Eventuelt sang
- Familien kontaktes af skoleleder/nærtstående kolleger. Situationen afgør om henvendelsen i første omgang foregår pr. telefon, eller om man opsøger familien på bopælen.
- Familien orienteres om, hvad der skal foregå næste dag på skolen.
- Flaget hejses på halv stang.
- Mindehøjtidelighed i de berørte klasser forestået af klasselærer/team.
- De øvrige klasser orienteres af lærerne eller pædagogerne.

OmSorg

Handleplaner om sorg

- Skolen tilbyder eventuelt krisehjælp til berørte medarbejdere.
- De berørte elevers forældre orienteres ved brev.
- Bisættelsen/begravelsen. Familien skal spørges om deres holdning til elevers og kollegers deltagelse.
- Mindeord på skolens Intra og hjemmeside.

Dødsfald eller alvorlig ulykke i skoletiden

- Stop ulykken, de resterende børn sikres og holdes samlet.
- Livreddende førstehjælp
- Kontakt alarmcentralen 112
- Kontakt skolens kontor.
- Ledelsens kontakter de implicerede forældre.

Når en elev er belastet af forældres skilsmisse

- Årgangsteamet indkalder forældrene til dialog, hvis der opstår bekymringer for eleven.
- Elevens kontaktvoksen er opmærksom på elevens trivsel og udvikling.
- Forældrene henvises til rådgivning hos socialrådgiver, skolepsykolog eller statsforvaltningen

Link.

Emnearbejde om sorg, tab livsmod. Brug biblioteket, Kræftens Bekæmpelse, Børns Vilkår

Kender du et barn som har mistet?

25 tekster om at miste, skrevet til

børnene og deres pårørende / Jonathan Løw (redaktør) ; illustrationer:

Martin Schwartz. - [Odense] : Mellemsgaard, 2006. - 217 sider

Ung og forladt

Når forældre dør for tidligt / Helle Vincentz og Preben

Engelbrekt ; redaktion: Birgit Madsen. - Vejle : Kroghs Forlag, 2005. -

171 sider

Sorgens ansigt

Den nødvendige samtale med børn i sorg / Jes Dige ...

[et al.] ; fotos: ... Michael Bo Rasmussen. - Kbh. : Kræftens

Bekæmpelse, [2004]. - 62 sider : ill. ; 30 cm + 1 dvd-video. - (Om sorg)

Når børn mister

En guide for ansatte i institution og skole /

Christina Grønbeck og Klavs Holm ; illustrationer: Amalie ... [et al.]. -

2. udgave, 1. oplag. - Valby : Børns Vilkår, 2003. - 45 sider : ill.

OmSorg

Handleplaner om sorg

Nielsen, Karenn

Alt bliver anderledes - når børn mister / Karenn Nielsen ; citater fra børn [samlet] af Pernille Matthiesen. - 1. udgave, 1. oplag. - Valby : Børns Vilkår, 2003. - 31 sider : ill.

Min søster døde - min bror døde

25 børn og voksne skriver om at miste

en søster eller bror / idé: Anneli Sejer Iversen ; redaktion: Anneli Sejer Iversen og Peter Olesen ; foto: Henrik Bjerregrav. - 2. oplag. - Vejle : Kroghs Forlag ; [Kbh.] : i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, 2003. - 196 sider : ill. - ([Sorg og savn-serien])

Skolens handleplan for omsorg er revideret juni 2016.